

MANRESA

FESTES I TRADICIONS

Gal·la Garcia Casarramona

MANRESA

FESTES I TRADICIONS

MANRESA

FESTES I TRADICIONS

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer del 2024

© dels textos: Gal·la Garcia Casarramona

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Hi col·labora:

Ajuntament de Manresa
Arxiu Comarcal del Bages

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Autoria desconeguda / Arxiu Pirelli Pneumáticos

Fotografia de la portadella:

Autoria desconeguda / Arxiu Centre Excursionista
del Bages

Acrònims:

ACBG (Arxiu Comarcal del Bages)

ISBN 978-84-19736-34-5

DL B-1589-2024

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

INTRODUCCIÓ

La història que volem celebrar

Pàg. 13

FESTES MAJORS

De la solemnitat a la festivitat

Pàg. 59

FESTES VINCULADES A LA PASQUA

De Carnaval a Corpus Christi

Pàg. 97

FESTES GREMIALS

L'impuls festiu i de carrer dels oficis

Pàg. 127

FESTES DE TARDOR I HIVERN

Tradicions arrelades al calendari festiu

Pàg. 161

FESTES SOCIALS

Celebracions úniques i populars

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Introducció

LA HISTÒRIA QUE VOLEM CELEBRAR

Gal·la Garcia Casarramona, historiadora

Les festes i tradicions populars són el fil conductor del tercer volum de Manresa de la col·lecció «Catalunya Desapareguda», retalls d'història que ens arriben a través d'una selecció acurada d'imatges que ens transportaran des dels primers anys del 1900, amb imatges de Can Jorba engalanat per les Enramades el 1902 o de les festes de Sant Cristòfol o de Rams a la dècada del 1920, fins a commemoracions i diades especials a tocar dels primers anys de la dècada del 1970.

Si fem memòria, el primer volum de la col·lecció va sortir publicat fa deu anys i a través de les seves pàgines vam poder fer un viatge en el temps a la Manresa de carrers empedrats, de fàbriques, fabriquetes i convents, de turons i ponts..., una amalgama de diversos aspectes que transmetien el batec de la ciutat fins a la primera meitat del segle xx.

El segon volum va aparèixer fa set anys i la temàtica es va centrar en els carrers i paisatges i en l'evolució urbanística de la ciutat des de finals del segle xix fins als anys seixanta del segle xx. El nexa d'unió entre les més

AUTORIA DESCONEGUDA / ACBG - COL·LECCIÓ D'IMATGES DE L'ACBG

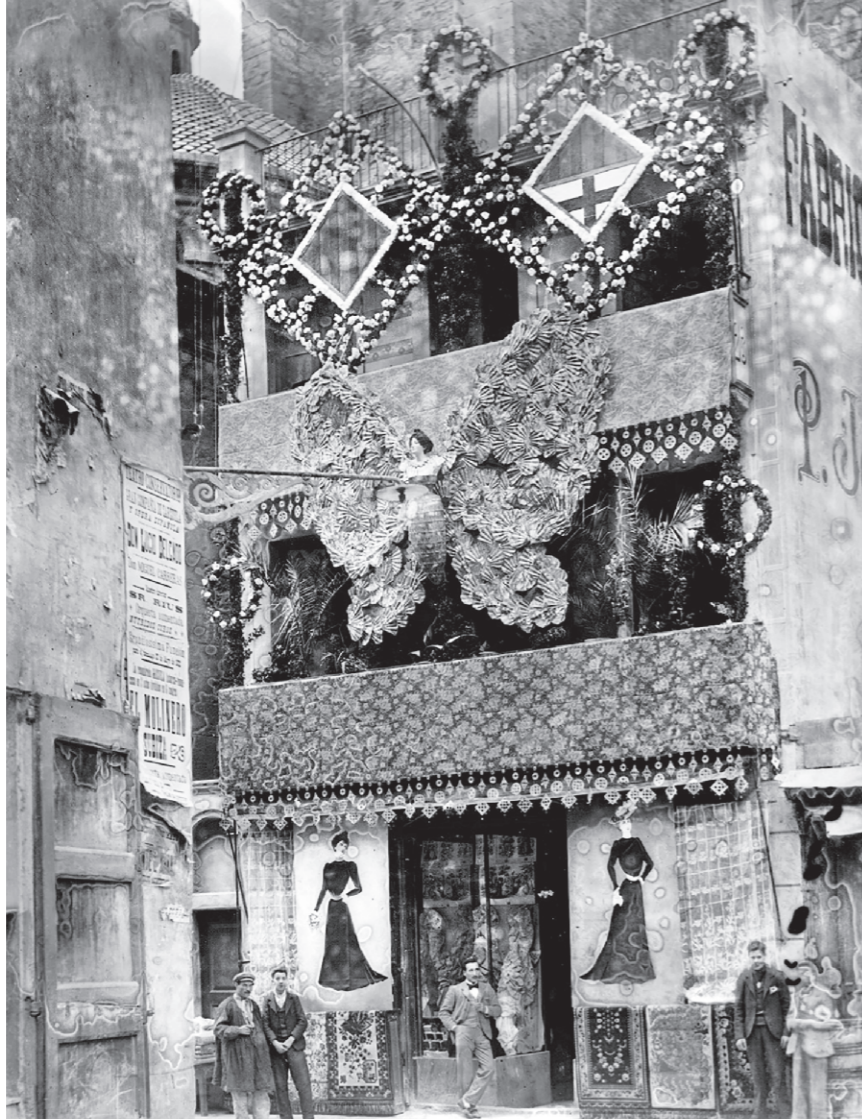

CARAMELLES

A la pàgina anterior, fotografia de les caramelles del grup d'aspirants d'Acció Catòlica de la Seu de Manresa presa a la Baixada de la Seu, davant de la porta de la sala gòtica de la Seu, el 1946 aproximadament. Agustí Perramon porta el banderí.

CAN JORBA ENGALANAT

Façana dels magatzems Jorba engalanada per a les Enramades del barri el juny del 1902. En aquells anys, la botiga estava situada al carrer del Born, al costat de l'església de Sant Pere Màrtir. Es va convertir en habitual veure la façana vestida de gala per les diverses festivitats anuals.

AUTORIA DESCONEGUDA / FONTS LLUIS G. CORNET VIVAR

de 150 fotografies recollides en el volum van ser aleshores els canvis i transformacions d'una Manresa en creixement que s'obria camí cap a una nova època.

I arribem al tercer volum, aquest llibre que teniu a les mans i que recull l'evolució i la transformació de la ciutat i de la seva societat des del vessant de la festa i de la cultura popular i tradicional.

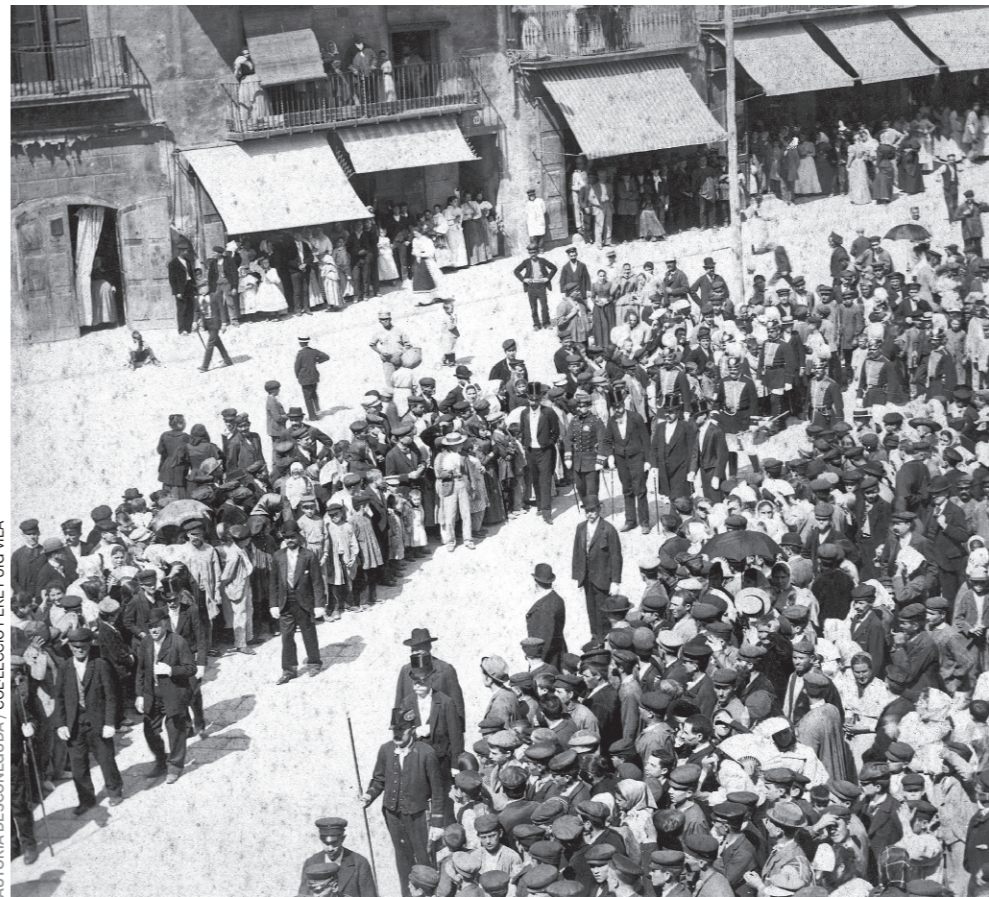
El llibre està dividit en cinc capítols –«Festes majors», «Festes vinculades a la Pasqua», «Festes gremials», «Festes de tardor i hivern» i «Festes socials»– que responen a un intent d'agrupar i ordenar les imatges per tal de facilitar-ne el gaudi i la lectura. Es tracta d'una selecció de 175 imatges de moments destacats del calendari festiu anual, des de les festes majors de Manresa –la d'estiu i la d'hivern– fins a les cavalcades de Reis o les Enramades, amb algunes festes puntuals i altres d'oblidades en el temps.

Totes les imatges reunides en les pàgines següents tenen una característica comuna que les fa úniques: són el reflex d'una societat i d'un temps molt concrets, i ens poden ajudar a mirar, més enllà de només veure, i a escoltar el que ens transmeten més enllà de tan sols oir. Perquè les festes i la cultura tradicional, igual que els diversos àmbits que conformen la nostra societat, han anat evolucionant amb el pas dels anys i la manera en què avui les vivim i sentim és molt diferent de com ho feien els nostres besavis, avis o fins i tot els nostres pares i mares.

La manera com ens relacionem en un espai comú –els carrers, les places i els equipaments de la nostra ciutat– i en comunitat, i el significat que hi donem han evolucionat de la mà dels canvis i transformacions de la societat en tots els àmbits.

El passat és passat, i el passat és història. I la història és important conèixer-la i valorar-la, entendre-la i respectar-la. Però també cal aprendre tot el que ens ha transmès i comprendre el que ens ha dut el pas dels anys, apreciament tot el camí fet. Entendre, per exemple, l'evolució d'una societat estrictament patriarcal, sotmesa durant anys a una dictadura feixista, i observar quin paper hi tenien els homes i les dones durant la celebració de les festes, quan aquestes eren volgudament solemnes i les tradicions es manifestaven com a rituals que es jutjaven immòbils i perpetus. Mirar les imatges, llegir-ne els peus, les cròniques i les referències històriques, i aprofitar-ho per preguntar-nos, per qüestionar-nos... i per no oblidar que sempre queda camí per fer. Obrir cor i ment i mirar les imatges amb respecte i apreciar-ne els petits detalls. Veure els carrers engalanats i preguntar-nos qui els havia engalanat, veure les taules parades o les safates

de menjar a punt i preguntar-nos qui havia estat hores darrere els fogons ens ajudarà també a veure més enllà del que les imatges ens mostren a primer cop d'ull. Mirar les fotografies dels Armats, recordar la seva trajectòria i la seva vinculació amb els actes i les processons històriques de Setmana Santa, i pensar que la tendència que durant segles s'ha mantingut de ser un grup format estrictament per homes ha començat ja a canviar, i que avui, en ple segle XXI, les dones ja formen part del maniple d'aquesta associació manresana, fet impensable fa ben pocs anys. Igual que, fa uns anys –pocs–, una dona, la primera, va portar amb orgull la figura de l'àliga de la imatgeria de la ciutat... Aquests, i tants altres, són avenços importants. Com també és important celebrar que tenim història, que tenim memòria i que el futur l'escriurem entre tots, junts, uns al costat dels altres. Entre tots que, efectivament, és igual que entre tots i totes.

AUTORIA DESCONEGUDA / COL·LECCIÓ PERE PUIG VILA

EXPECTACIÓ A LA PLAÇA

Arribada d'autoritats a la plaça gran per la Festa Major als primers anys del segle XX. En aquesta època, el dia 29 es feien dues cercaviles amb el pregoner, els músics, gegants i nans, i, després, una tronada. La festa gran començava l'endemà, amb un programa solemne i focs artificials al vespre.

LA TRONADA MANRESANA

A la pàgina següent, tradicional tronada de Festa Major. Des de principis del segle XX, els manresans van demostrar una gran afició tant pels castells de focs com per les tronades (regueró de pólvora combinat amb petards i trons). La tronada típica manresana es feia representant una forma de rosari.

AUTORIA DESCONEGUDA / FONTS JOSEP VILA CLOSES

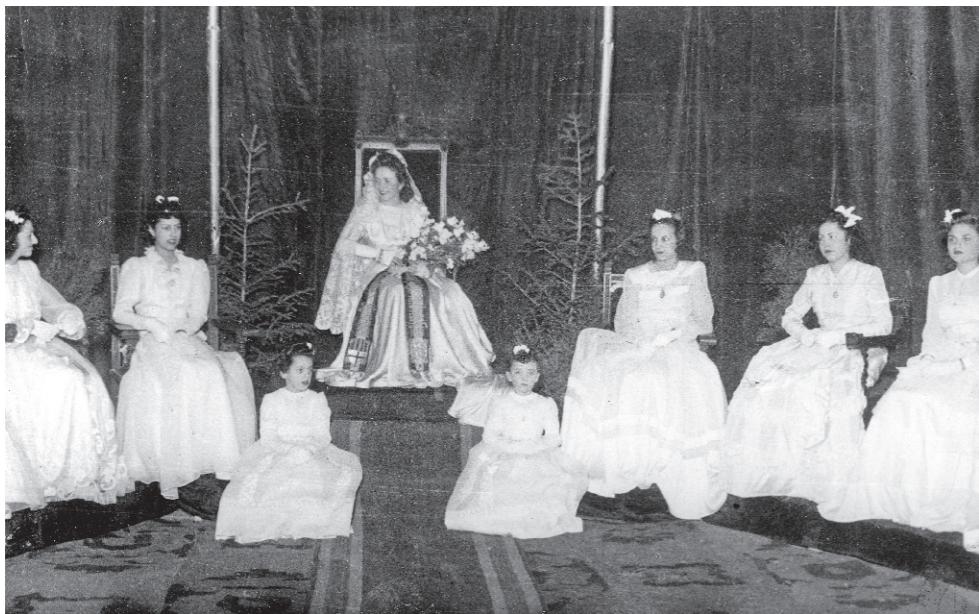
FESTES MAJORS

De la solemnitat a la festivitat

A Manresa tenim dues festes majors, la d'estiu i la d'hivern. La Festa Major d'estiu commemora el trasllat a la ciutat de les relíquies dels patrons sant Maurici, sant Fruitós i santa Agnès. La celebració, que data de com a mínim el segle xv, tenia lloc els dies 29, 30 i 31 d'agost, i va anar evolucionant amb el pas dels anys per deixar enrere els actes més solemnes i religiosos, i ampliar el ventall d'activitats lúdiques, culturals i esportives.

L'altra celebració manresana per excel·lència és la Festa de la Llum, que té lloc cada 21 de febrer. L'origen de la commemoració és recordar un fet miraculós que, segons la llegenda, tingué lloc el dia 21 de febrer de l'any 1345 quan un raig de llum procedent de Montserrat il·luminà l'església del Carme i totes les campanes de la ciutat començaren a repicar soles. El miracle va fer que el bisbe de Vic retirés l'entredit que pesava sobre la ciutat i permetés continuar la construcció de la Séquia.

Finalment, el capítol recull també algunes imatges de la Festa Major del Poble Nou, que té lloc cada 19 de març des del 1917, per Sant Josep, i que dona la benvinguda a la primavera.

AUTORIA DESCONEGUDA / ACBG

JOCS FLORALS DE LA LLUM

 Els Jocs Florals de la Misteriosa Llum van començar a formar part del programa d'actes festiu tan bon punt va acabar la immediata postguerra. En aquesta pàgina, Jocs Florals de la Llum del 1943 amb la reina de la festa, Montserrat Perramon, al centre de la imatge acompanyada de les

dames d'honor. A la dreta, una altra reina de la festa, en aquesta ocasió M. Teresa Canongia, acompanyada de la seva cort d'honor durant el certamen del 1941. La reina i les acompanyants eren les encarregades de presidir la celebració juntament amb el jurat, i el guanyador de la Flor Natural llegia públicament la seva poesia.

AUTORIA DESCONEGUDA / ACBG

